

Позиція Коаліції організацій, що опікуються питанням захисту прав постраждалих внаслідок збройної агресії проти України, щодо доступу внутрішньо переміщених осіб до соціальних гарантій і пільг, встановлених Законом України «Про статус гірських населених пунктів в Україні»

11 грудня 2024 року зареєстровано Проект Закону про внесення зміни до статті 5 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб ([№ 12300](#)). Законопроект пропонує внести зміни до статті 5 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» від 15 лютого 1995 року № 56/95-ВР (далі — Закон № 56/95-ВР), відповідно до якої статус особи, яка проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського, надаватиметься також громадянам, фактичне місце проживання (перебування) яких у зазначених населених пунктах підтверджуватиметься довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (далі — ВПО).

Отже, законопроект має **усунути обмеження права ВПО**, які проживають, працюють або навчаються на території гірських населених пунктів, користуватися передбаченими законодавством пільгами. Зокрема, відповідно до частини другої статті 6 Закону № 56/95-ВР, розмір державних пенсій, стипендій та всіх передбачених чинним законодавством видів державної матеріальної допомоги громадянам, які одержали статус особи, що працює, проживає або навчається на території населеного пункту, якому надано статус гірського, збільшується на 20 відсотків.

За даними органів соціального захисту населення, в населених пунктах зі статусом гірських станом на грудень 2024 року жило **130,7 тисяч ВПО** (Львівська область — 54149; Чернівецька область — 3852; Закарпатська область — 47495; Івано-Франківська область — 25207).

Наразі ВПО, які постійно проживають і/чи працюють (навчаються) у гірському населеному пункті, **не мають відповідного статусу й не користуються пільгами**, передбаченими законодавством. Тому вони змушені відновлювати порушені права в судовому порядку¹.

¹ Справи № 300/759/23; № 300/1679/23; № 300/2308/23; № 300/923/23; № 300/8041/23.

Органи місцевої влади, уповноважені приймати рішення про надання відповідного статусу, **відмовляють ВПО, зареєстрованим не на території гірських населених пунктів**, а за адресою покинутого місця проживання. При цьому вони не беруть до уваги довідки про взяття на облік ВПО, яка підтверджує фактичне місце проживання на території гірських населених пунктів.

Чинна редакція Закону № 56/95-ВР передбачає, що статус особи, яка проживає і працює (навчається) на території населеного пункту, якому надано статус гірського, надається громадянам, які **постійно проживають**, постійно працюють або навчаються на денних відділеннях навчальних закладів у цьому населеному пункті, про що виконавчий орган відповідної місцевої ради видає посвідчення встановленого зразка. Поняття «постійне проживання» **не визначено** законодавством України, але органи місцевої влади трактують його як наявність зареєстрованого/задекларованого місця проживання.

ВПО, які живуть у гірських населених пунктах, перебувають у тих самих природних, географічних та соціально-економічних умовах, що й громадяни, які мають задеклароване або зареєстроване місце проживання (перебування) у цих населених пунктах.

Окрім того, 8 січня 2025 року набув чинності Закон «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування», яким визначено, що ВПО, фактичне місце проживання/перебування якої підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, є **жителем/жителькою громади на рівні тих, хто має задеклароване або зареєстроване місце проживання на території громади**.

Ми, представники Коаліції організацій, що опікуються питанням захисту прав постраждалих внаслідок збройної агресії проти України, підтримуємо прийняття законопроекту № 12300. Важливо виправити положення законодавства, які порушують принцип правової визначеності і призводять до дискримінаційних дій з боку органів влади та обмеження доступу ВПО до відповідних пільг і гарантій в умовах проживання у гірських населених пунктах. **Закликаємо народних депутатів України підтримати проєкт Закону України про внесення зміни до статті 5 Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб (реєстр. №12300 від 11.12.2024).**

БО БФ «Стабілізаційний Суппорт Сервісез»
ГО «КРИМСОС»
ГО «Донбас СОС»
Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ»
Центр прав людини ZMINA

БФ «Схід SOS»
Кримська правозахисна група
БФ «Право на захист»